

Jan Riha

Jan Riha * 7. Juli 1853 - † 12. Juli 1922

JAN ŘÍHA

(* 7. července 1853 — † 12. července 1922).

Ti, kdož 15. července 1922 přišli a přijeli z daleka do Chlumce n. C., aby doprovodili na poslední cestě rakev člověka tolik blízkého a drahého každému ovocnáři československému, přišli se poklonit památce dělníka božího, jehož jediným programem byla práce prospěšná všem bližním.

Říha zemřel — a s ním odešel nejen věhlasný pomolog, všude vážený, ale i člověk zlatého srdce, pilný a pracovitý až do úpadu, neúnavný do posledního dechu, krajně svědomitý, poctivý a nezištný.

A život Říhův, toť skvělý příklad všem, jimž osud klade v cestu překážky. Narozen v Chlumci n. C., vyučil se truhlářství, záhy však poslouchá hlasu srdce a v pokročilém již věku učí se na zámku v rodišti zahradnictví, které též jeho nestálému zdraví nejlépe vyhovovalo. Záhy po vyučení svěřeny mu školky a tu počíná Říhův vzrůst. Z veleskromných prostředků zakupuje hlavně cizojazyčná ovocnická díla, studuje, kreslí a popisuje ovoce, pokud mu dovoluje zaměstnání. Jeho pomologické studie na Jubilejní výstavě v Praze r. 1891, kde pracoval na zahradnické úpravě výstaviště, vzbudily pozornost četných návštěvníků. Již r. 1892 povolán opět do Chlumce n. C., kde ujímá se, jako první okresní zahradník v Čechách, správy školek. Jediné ho bolí, člověka sociálně slabého, že nemohl absolvovati pomologický ústav v Troji, jak bylo jeho vroucím přáním. S rozhořčením odmítl hrabětem Kinským nabídnutou podporu dvou zlatých měsíčně v době, kdy byl v jeho službách, a tím houževnatěji soukromým studiem doháněl vše, co měla mu dáti škola soustavně a přehledně.

Jako okresní zahradník věnoval se Říha plně pomologii, ač přčasto, ba stále požadovány bývaly na něm práce nespadaající v jeho obor. Ale nezlomná jeho energie překonala všecky potíže, jež by mnohého jiného zkrušily, a jen tak si vysvětlíme, že jméno Říhovo záhy proniklo v ovocnářské Evropě. Tichý, ale nejpilnější člen ovocnických spolků bývá zván a delegován na četné výstavy jako juror a jeho posudek považován za rozhodčí. V součinnosti se starým Prochem, Durchánkem, Bláhou i Thomayerem navazuje styky s odbornými závody i pomology zahraničními. Jede na výstavy do Vídně, Petrohradu (1894), Záhřebu, Berlína, Hamburku, cestuje v Tyrolích, dopisuje si s Attemsem z Vídně, Gagarinem a Němcem z Ruska, Ilsemanem z Budapešti. V jeho skříních kupí se diplomy i cenná vyznamenání. A zatím všecka snaha Říhova pne se k jedinému cíli: soustavnému prozkumu českého ovoce, zvláště odrůd domácích. Toužená „Pomona bohemica“ zůstala však v rukopisném torse. Než ani autor nelitoval. Po mnohých nesnázích navazuje na dílo Thomayerovo: chystá další svazky „Českého Ovoce“, počínaje hruškami. Děk České grafické „Unii“ a Ovocnickému spolku v Praze ušlechtilá snaha se uskutečňuje souborným vydáním čtyř obsáhlých knih, doplněných pátým svazkem Fořtovy „Révy vinné“, o jichž ceně netřeba zde ztráceti slov. Druhé vydání nejlépe dosvědčuje, že potřeba tohoto díla byla u nás veliká, zejména, bylo-li

XII

dílo Thomayerovo nedokončeno a krásný spis Suchého, „Moravské Ovoce“, rozebrán. Dnes honosí se profesor Brzeziński v díle „Polska pomologia“ (1921) barevnými tabulemi ze Řihovy práce, Jihoslované rovněž projeví vřelý zájem na překladu, pro své poměry ovšem upraveném.

Se státním převratem Řihův úkol vzrůstá. Ministerstvo zemědělství v dohodě s ochotnou správní komisí v Chlumci n. C., pověřuje Řihu v r. 1919 přípravnými pracemi pro založení pomologického arboreta, jež by soustředilo, pokud možno, všechny známé odrůdy ovocné, které lze u nás pěstovati. Řiha čestně plní veliký úkol, jež dobrovolně rozšiřuje na soustavný kritický prozkum ovoce pěstovaného v celém Československu. Přípravuje, vyzýván s mnoha stran k pokračování, další svazek „Jablek“. Na jaře r. 1922 vyznamenán je čestným členstvím Národní československé společnosti zahradnické a Svazu organizací československého zahradnictva, jež mu odevzdaly jmenovací diplomy na intimní slavnosti v Chlumci n. C. za přítomnosti zástupců ministerstva, zemědělské rady a četných jiných úřadů i korporací. Tak, na sklonku života, dostalo se v zásvitu lepších dní Řihovi alespoň onoho skromného uznání, kterým mu byla ovocnická veřejnost povinna.

Nikdo tehdy netušil, že právě za čtyři měsíce po této nehluché oslavě odejde ten, jehož zejména nyní bylo by všude tolik zapotřebí při vzrůstajících úkolech.

Řiha, zdolán úporně přemáhanou plicní chorobou, vysílen umírá 12. července 1922. Zástupy přátel, pravých a upřímných, stanuly nad jeho hrobem, zasypaným kvítím...

A v den pátého výročí naší samostatnosti odhalují českoslovenští ovocnáři a zahradníci nevtiravý, prostý pomník nad čestnou hrobkou na hřbitově chlumeckém, jehož sadovnickou úpravu před lety vzácný tento občan chlumecký sám projektoval...

Zčerná-li dobou bílý kámen pomníku hřbitovního, zůstane pomník zbudovaný dílem Řihovým v srdcích všech ovocnářů nedotčen časem. Vzor občana, vzor odborníka, vzor člena Ovocnické společnosti promluví k vám s každé stránky jeho osobitého díla, psaného s pílí a láskou, o níž nemůže si učiniti představu, kdo nenahlédl do dílny tohoto pracovníka...

* * *